

HEGEDŰS LAURA

AZ ÖN- ÉS TÁRSSZABÁLYOZÁS VIZSGÁLATA EGYES EURÓPAI ÁLLAMOK MÉDIAIGAZGATÁSÁBAN

BEVEZETÉS

A média a XXI. századra jelentős változáson ment keresztül és vált az emberi élet meghatározó, elengedhetetlen részévé.

Manapság a média szó használata alatt minden olyan közlési módot, információáradatot értünk, melynek közvetítő szerepe van, mivel a technológia fejlődésének hatására a média túlnötte a sajtó, a rádió és a televízió fogalmait. Egységesítve egyaránt jelenheti a tömegkommunikációs eszközöket és az ezeket működtető intézményeket, ám tökéletes fogalom meghatározása csupán a fejlődés volumene miatt sem lehetséges.

Közhelynek minősül, azonban a média által közvetített üzenet ténylegesen formálja világképünket, véleményünket. Kimondva vagy kimondatlanul is a mai társadalom egyik befolyásos szereplője, amely alapján nem hiába próbálják a hatalmi ágak közé is beilleszteni. Fontos szerepet játszik a sokszínű tájékoztatásban, a nemzeti kapcsolatok fenntartásában, a globalizációban és az államhatalom ellenőrzésében is. Ahogy az állam legtöbb területén a szabályozás itt is elengedhetetlen, melynek döntő tényezője a jog, az állami reguláció. Azonban nem szabad figyelmen kívül hagynunk az alternatív reguláció lehetőségét sem, mely olykor hatékonyabb, gyorsabb és egyszerűbb megoldást kínál.

Jelen cikkben éppen ezt a területet, illetve az állami és szakmai szektor közötti kapcsolatot vizsgálom, nevezetesen a társszabályozás intézményét és sikerét. Köztudott, hogy az állami szabályozás monumentalitása és ereje vitathatatlan – hiszen az általa megalkotott szabályokat ki is kényszeríti – azonban nem feltétlenül az egyedüli célszerű szabályozási mód a mai társadalmakban. A szakmai önszabályozás pedig erkölcsi fölényvel bír és világszerte elterjedt gyakorlat a médiaigazgatás területén. Tanulmányom elején az Európai Unió álláspontját, majd egyes európai országok intézményeit mutatom be, melyeket érdemes megvizsgálni a magyarországi társszabályozás javítása érdekében.

1. AZ EURÓPAI UNIÓ ÁLLÁSPONTJA AZ ÖN- ÉS TÁRSSZABÁLYOZÁSSAL KAPCSOLATBAN

Az Európai Bizottság már 2001 nyarán nyilvánosságra hozta az „európai kormányzásról” szóló Fehér Könyvet, melyben a hagyományostól eltérő szabályozással szemben hatékonyabb javaslatokat tett. Ilyen volt például a társszabályozási megoldás, mely biztosítja, hogy a szabályozásba és érvényesítésbe bevontak jobban azonosuljanak a célokkal és elősegítsék a végrehajtást.¹ A szintén 2001-es *Final Report of the Mandelkern Group*² on Better Regulation is egy alternatív szabályozási eszköznek nevezi a társszabályozást, mely egyesíti a hatóság célkitűzéseit és magánszféra által vállalt felelősséget, mely mögött állami garancia áll.³ Az Európai Bizottság 2002-ben nyilvánosságra hozott Akcióterve⁴ szerint a társszabályozás a jogi szabályozás alapja, keretet szolgáltat és végső esetben az is elegendő lehet, ha a jogi szabályozás csak a lényeges kérdésekre fókuszál. Másfelől pedig előfordulhat az is, hogy az önszabályozó kódexek hívják fel a figyelmet egy megoldásra váró problémára, így a jogi szabályozás innen ered majd. A „Jobb jogalkotásról” szóló intézményközi megállapodás és későbbi felülvizsgálatai szerint a társszabályozás alatt azokat a mechanizmusokat kell érteni, amely során a jogalkotó a célok érvényesítését más, elismert partnerekre ruházza át.⁵

---

¹ COM/2001/0428 European governance - A white paper, elérhető: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52001DC0428:EN:NOT> (2014.02.24.).

² A *Mandelkern-munkacsoport* egy magas szintű tanácsadó csoport, amely a tagállamok és az Európai Bizottság szabályozási szakértőiből állt. A munkacsoportot 2000 novemberében hozták létre a tagállamok közigazgatási miniszterei, és elnöke a francia Dieudonné Mandelkern, a Conseil d'Etat korábbi tagja volt.

³ *Mandelkern Group on Better Regulation*, Final Report, 2011. november 13. Elérhető: http://ec.europa.eu/smart-regulation/better_regulation/documents/mandelkern_report.pdf (2014.02.27.).

⁴ COM(2002) 278 Communication from the Commission of 5 June 2002, Action Plan “Simplifying and improving the regulatory environment”. Elérhető: http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/decisionmaking_process/110108_en.htm (2014.10.10.).

⁵ KOVÁCS ANDRÁS – POLYÁK GÁBOR: Alternatív piacsabályozási eszközök. A hatósági szerződések, valamint az ön- és társszabályozás térnyerése, in *Infokommunikáció és Jog*, 2012/50. szám, 124. o.

Az Európai Parlament és Tanács 2010-ben fogadta el a tagállamok audiovizuális médiaszolgáltatások nyújtására vonatkozó egyes törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseinek összehangolásáról szóló 2010/13/EU irányelvet (röviden AMSZ irányelv), amely hatályon kívül helyezte a korábbi 2007/65/EK irányelvet és a „határok nélküli televíziózásról” szóló 89/552/EGK tanácsi irányelvet. E jogforrás a digitális korszak kihívásainak megfelelően korszerűsítette a korábbi szabályokat és kiterjesztette ezeket az egyéni igényen alapuló (*on-demand*) szolgáltatásokra is.

A médiaszabályozás reformjának eredményeként a hazai szabályozás mind fogalomrendszerében, mind intézményeiben megfelel az uniós rendelkezéseknek. Az AMSZ irányelv ösztönzi a társszabályozás és az önszabályozás igénybevételét, azonban nem kötelezi a tagállamokat társszabályozási és/vagy önszabályozási rendszerek kialakítására, továbbá nem zavarja meg, vagy nem veszélyezteti a tagállamokban jelenleg már létező, hatékonyan működő társszabályozási vagy önszabályozási kezdeményezéseket.⁶

Az európai gyakorlat azt mutatja, hogy az államok az alapvető emberi jogok védelmét nem ruházzák át ön- és társszabályozó szervekre. Ez egyrészt alkotmányos hagyományokon alapul, másrészt a nemzetközi jog azon értelmezésén is, hogy az emberi jogok védelmének kötelezettsége tagállami hatáskörbe tartozik. Ez azonban nem jelenti azt, hogy az állam nem engedheti át a szabályozás meghatározott részeit ön-/társszabályozó szervezeteknek. Annyi a feladata csupán, hogy a közös felügyelet hatására kialakult gyorsabb, hatékonyabb, dinamikusabb megoldások mögött megtartja a végső felelősséget.⁷

2. ÖN- ÉS TÁRSSZABÁLYOZÁS MŰKÖDÉSE AZ EURÓPAI UNIÓ EGYES ORSZÁGAIBAN

A médiaszabályozás deregulatív megoldásai nem csak hazánkban jelentősek. A következő alfejezetekben különböző külföldi példákat mutatok be a szabályozás terén. A dolgozat terjedelmi korlátaira tekintettel az ön- és társszabályozás egyes elemeit emelem ki csupán, a kimerítő felsorolás nem célokom a nemzetközi viszonyok területén. A legjobban érintett területek között megtalálhatjuk a gyermekek védelmét különböző fórumok terén, illetve a reklámok közzétételének szabályaival is több országban foglalkoznak különböző, nem állami szervezetek, így ezekről a területekről hozok két-két példát. Az alfejezetek elején ábrákkal is szemléltetem a működést, a szervezetek közötti kapcsolatot.

2.1. EGYESÜLT KIRÁLYSÁG⁸

Az Egyesült Királyságban a médiát és a kommunikációt szabályozó szervezet az *Office for Communications* (a továbbiakban: Ofcom), mely szabályozza többek között a televíziós és rádiós szektort, a vezetékes távközlést is. A parlament által alkotott számos törvény alapján működik, melyek meghatározzák főbb feladatait és hatásköreit. A 2003. évi *Communications Act* (hírközlési törvény) alapján fő feladata a polgárok és a fogyasztók érdekeinek védelme, valamint a verseny elősegítése és támogatása.⁹ Anyagi támogatása egyfelől az ipar támogatásán másfelől pedig a kormányon alapul.

Jelen fejezetben a társszabályozás egyik színterét, a reklámok szabályozását mutatom be. Az önszabályozás a reklámpiac területén már korán kialakult a *non-broadcast*¹⁰ média esetében. Az első lépések során 1961-ben az ipar szereplői összegyűltek és megalapították a *Committee of Advertising Practise*-t (CAP) és létrejött az első brit kódex a reklámozási gyakorlat szabályairól (*British Code of Advertising Practise – CAP*

⁶ NYAKAS LEVENTE: A magyar médiaszabályozás lehetőségei az európai audiovizuális politika fényében, in *Médiakutató*, 2008/2. szám, 35-45. o.

⁷ CSINK LÓRÁNT – MAYER ANNAMÁRIA: *Variációk a szabályozásra*, 2012, Médiatudományi Intézet. 62-63. o. Elérhető: <http://mtmi.hu/dokumentum/310/MK3.pdf> (2014.02.27.).

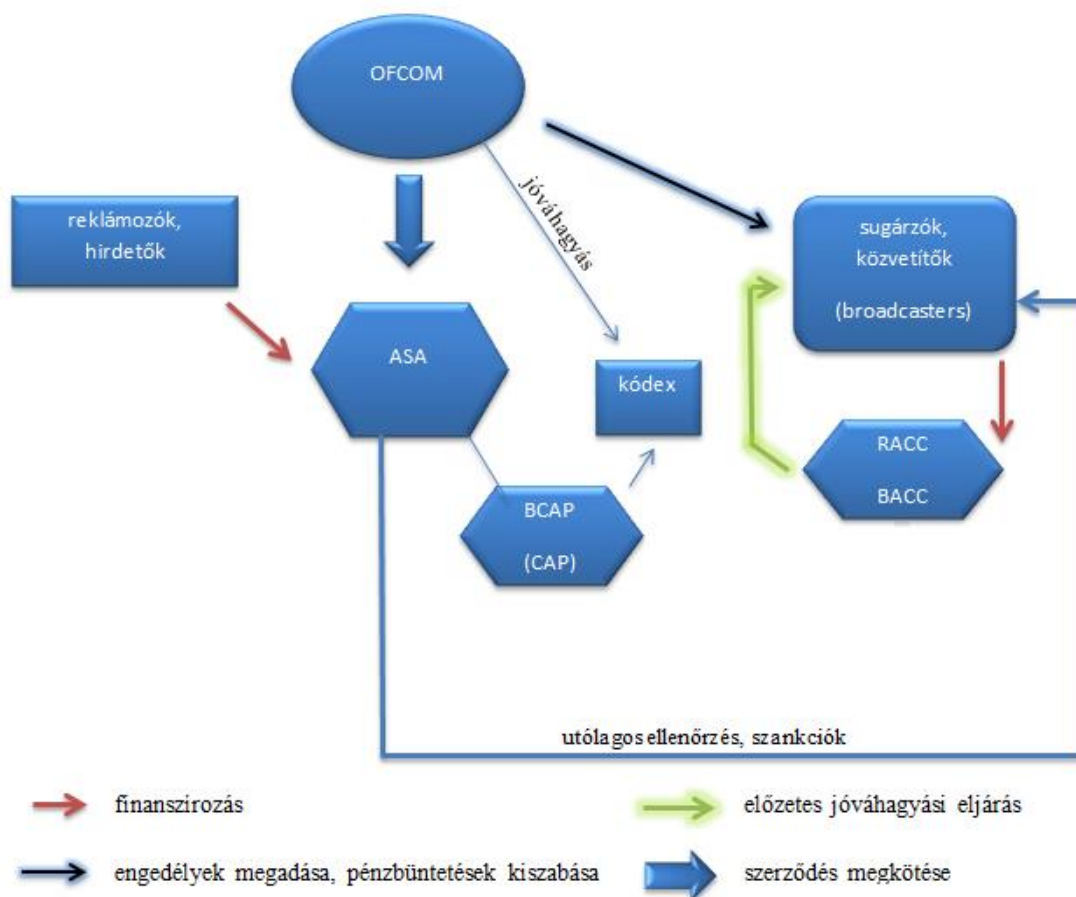
⁸ Self- and Co- Regulation: The Advertising Standards Authority, elérhető https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/31632/10-1279-self-co-regulation-advertising-standards-authority.pdf (2014.10.10.); WOLFGANG SCHULZ (et. al.): *Final Report Study on Co-Regulation Measures in the Media Sector*, Hans-Bredow Institut, 2006. Elérhető: http://ec.europa.eu/avpolicy/docs/library/studies/coregul/final_rep_en.pdf (2014.02.19.) 90-92. o.

⁹ Ld. bővebben *Communications Act 2003*. Elérhető: http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/21/pdfs/ukpga_20030021_en.pdf (2014.10.09.).

¹⁰ A *non-broadcast* média nagyjából annyit jelent, hogy ide tartozik minden olyan adás, amelyet nem közvetlenül, élőben sugároznak.

Code) 1962-ben pedig megalakult az ASA (*Advertising Standards Authority*), mely a mai napig az ön- és a társszabályozás egyik résztvevője a hirdetések, reklámok viszonylatában.

A társszabályozás intézményének bevezetése 2004-ig váratott magára. A 2000-es évekre már négy különböző szabályozó szerv – ideértve az ASA-t is – működött, amely rendkívül zavaró volt mind a médiaforgalmazók, mind a reklámpiac számára. Ennek hatására kitűzték a célt, hogy a reklámokkal kapcsolatos panaszok elbírálására egyablakos (*one stop shop*) rendszert alakítsanak ki. A *Communications Act* az Ofcom feladatának tűzte ki, hogy felmérje a lehetőségét a hatékony szabályozás bevezetésének. A folyamat végeredményeként 2004-ben társszabályozási rendszer jött létre az ASA közreműködésével és az Ofcom, mint a végső korlát állt a háttérben, megtartva a törvényes funkcióit. A kapcsolat 2010-ben tovább bővült, kiterjesztették az együttműködést a lekérhető médiaszolgáltatásokat kísérő reklámok körére is.

1. ábra: Társszabályozás az Egyesült Királyságban a reklámok esetében. (A szerző saját szerkesztése.)

A kötelezően alkalmazandó kódexeket¹¹ két iparági testület alkotja meg: a non-broadcast média területére a korábban már említett *Committee of Advertising Practise* (CAP), míg a televízió és a rádió részére a *The Broadcast Committee of Advertising Practise* (BCAP). A kódexek átfogják az egész kommunikáció területét, kiterjednek a nyomtatott és írott sajtóra, internetre, TV és rádió promóciókra, lekérhető médiaszolgáltatásokra (*video on demand*), email és SMS üzenetekre egyaránt. Az irányítást az ASA végzi, mely a kódexek alapján a következő szabályozó tevékenységet látja el: tanácsadó szolgálat, ingyenes panaszelbíráló szolgálat, folyamatos ellenőrzés (monitoring), képzések szervezése, előzetes jóváhagyási eljárás, melyet a BACC (*Broadcast Advertising Clearance Centre*) és a RACC (*Radio Advertising Clearance Centre*) végez.

A nyilak alapján jól látható az egyes intézmények közötti kapcsolat. Az Ofcom és az ASA köti meg az együttműködési szerződést, ezen alapszik a társszabályozó rendszer lényege. Ahogy korábban már említettem a BCAP és a CAP alkotja meg a kódexeket az Ofcom-mal egyetértésben. A kódexben történő változtatáshoz az állami szerv hozzájárulása szükséges. Az ábrán az egyszerűbb átláthatóság érdekében nem tüntet-

¹¹ The UK Code of Non-Broadcast Advertising, Sales Promotion and Direct Marketing (CAP Code) és The UK Code of Broadcast Advertising (BCAP Code).

tem fel, de 2005-ben létrehoztak egy tanácsadó bizottságot az AAC-t, mely szakértő és laikus tagjai révén feladatának ellátásában segíti a BCAP-ot.

A kódexek kikényszerítése és az ezzel kapcsolatos panaszok megoldása és kezelése már az ASA feladatkörébe tartozik. Fontos tisztázni, hogy se az Ofcom se az ASA nem jogosult arra, hogy előzetesen, a közvetítés előtt felülvizsgálja a reklámokat, bármely panasz, vagy ellenőrzési eljárás csak utólagosan történhet. Azonban előzetes ellenőrzésre is van lehetőség, ahogy korábban is említettem, csak az a BACC és a RACC feladatkörébe tartozik. Az ASA és az utóbbi két szervezet pedig gyakran egyeztet annak érdekében, hogy elkerüljék a későbbi panaszokat. Ha azonban mégis erre kerül sor, akkor az ASA 15 főből¹² álló tanácsa (ASA Council) határoz, és véső döntőbíróként jár el abban a kérdésben, hogy a kódex rendelkezéseit megsértették-e. A szankciók tekintetében hasonló a helyzet, mint hazánkban. Mivel az ASA sem hatósági szerv, ezért pénzbírságot nem szabhat ki. A szankciók a következők lehetnek:

- az ASA határozatait nyilvánosságra hozzák, melynek a média tagjai jelentős figyelmet szentelnek;
- kérheti a szervezet a reklám, hirdetés eltávolítását, megváltoztatását;
- azzal a kéréssel fordulhat a CAP-hoz, hogy vonja vissza a reklám gyártójának kereskedelmi kiváltságait;
- előzetes átvilágítás – a folyamatos jogsértők anyagai, megjelenésük előtt előzetes vizsgálaton mennek keresztül;
- lehetőség van arra is, hogy megtagadják az társszabályozáson belüli eljárást, ilyenkor (ahogy hazánkban is) visszakérül az eredeti hatósághoz az ügy, ahol olyan súlyosabb szankciókkal kell szembe nézniük, mint a pénzbírság vagy a sugárzási jog megvonása.

Az Ofcom-nál marad természetesen a pénzbírság kiszabásának joga, a sugárzási engedély megrövidítésének vagy esetleges visszavonásának a szankciói.

Az ASA működésének finanszírozása a reklámpiarból származik, azonban garanciát építettek a rendszerbe a függetlenség megtartása érdekében. Két szerv az *Advertising Standard Board of Finance* (Asbof) és a *Broadcast Advertising Standards Board of Finance* (Basbof) szed be minimális díjat a reklámbevételek után, melyen keresztül eljut az befolyt összeg az ASA-hoz. Ez a díjkifizetés azonban teljesen önkéntes, a hirdető választhatnak, hogy befizetik-e az összeget, de nincs beleszólásuk a kódexek megalkotásába vagy az ASA szabályainak alkalmazásába.

Az Ofcom által 2004-ben kialakított társszabályozás az ASA-val együttműködésben 2014-ben jár le. Az eddigi sikerek nyomán az Ofcom szeretné kisebb változtatásokkal megújítani az együttműködést a következő tíz évre. 2014. május elején egy hónapig tartó konzultációt hirdettek az érdekelt felek számára, hogy véleményezzék a tervet. A szerződést megújító előzetes egyeztetés témái között a delegált feladatok bővítése vagy szűkítése pl. a reklámozás új területeinek bevonása, a monitoring tevékenység fejlesztése és fenntartása és a szervezet felépítése is szerepel.¹³ Az együttműködés alapja a *Memorandum of Understanding*, melynek kibővítésével indulna a következő tíz éves ciklus. Több válasz is érkezett a nyitva álló határidő alatt, melyben többek között az ASA és az AAC is elfogadta az Ofcom javaslatait és kifejezésre juttatta, hogy várja a döntést az társszabályozás folytatásával kapcsolatban. A társszabályozás megújításáról 2014 októberéig folytak az egyeztetések, melynek eredményeként 2014. november 4-én a műsorszórások tekintetében újabb tíz éves ciklusra kötöttek megállapodást.¹⁴

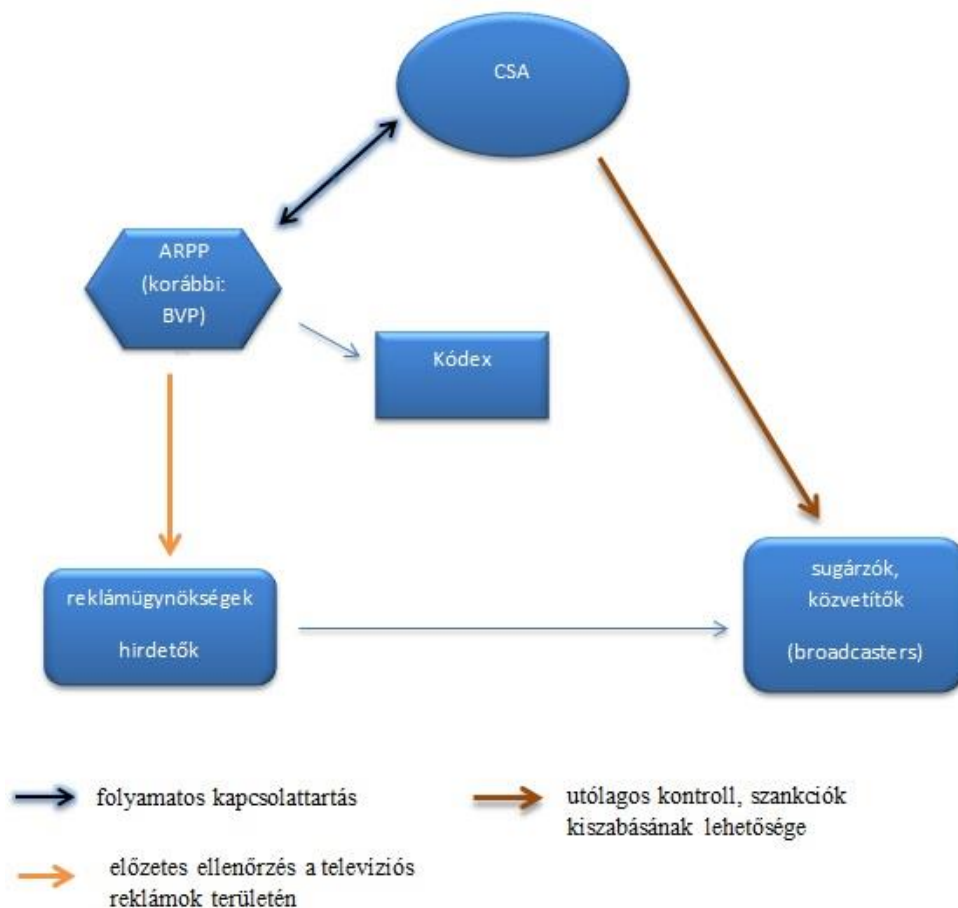
¹² A tanács kétharmadát laikus tagok, míg az egyharmadát iparági szakértők adják.

¹³ Broadcast advertising regulation: a summary of issues considered in relation to renewal of ASA contracting out, elérhető: <http://stakeholders.ofcom.org.uk/binaries/consultations/asa-re-authorisation/summary/MoU-issues-and-propos-als-summary.pdf> (2014.10.24.).

¹⁴ *Renewal of the co-regulatory arrangements for broadcast advertising* Elérhető: stakeholders.ofcom.org.uk/binaries/consultations/asa-re-authorisation/statement/Statement.pdf (2014.11.04.)

2.2. FRANCIAORSZÁG¹⁵

Franciaország területén szintén a reklámokkal kapcsolatos társszabályozást mutatom be, mely kiterjed a média minden típusára és területére. Azért ezt a példát hozom, mivel itt különleges a kapcsolat és a munkamegosztás a résztvevők között.

2. ábra: Társszabályozás Franciaországban a reklámok esetében. (A szerző saját szerkesztése.)

Az állami szerv, aki részt vesz a szabályozásban a *Conseil supérieur de l'audiovisuel* (a továbbiakban: CSA), az audiovizuális média felsőbb tanácsa, amely együttműködik a nem állami szervvel, az *L'Autorité de Régulation Professionnelle de la Publicité*-vel (a továbbiakban: ARPP). A testület korábbi neve *Bureau de vérification de la publicité* (BVP).¹⁶ A ARPP egy reklám ellenőrzési iroda, melynek feladata a reklámok, hirdetések előzetes ellenőrzése. 1992 előtt ez még az állam, azaz a CSA hatáskörébe tartozott, azonban ezután csupán az utólagos ellenőrzést hagyták meg. Az ARPP megalkotja a szabályait és saját alapszabályában teszi közzé, továbbá előzetes tanácsokkal, véleménnyel látja el a reklámpiar képviselőit.

Elvileg a reklámozóknak nem szükséges előzetes ellenőrzési eljárásban együttműködni az ARPP-vel. Azonban 1992-ben a televíziós reklámozás terén kivételt vezettek be, ahol az előzetes eljárás az akkori BVP, míg az utólagos kontroll a CSA feladata. Ezen a téren kötelező az együttműködés, az általa alkotott szabályok keretei között. A reklámügynökségeknek és a hirdetőknak a végső verzióból egy példányt kell küldeniük az ARPP-nek, ahol egy munkacsoport megvizsgálja és véleményezi. Ha nem megfelelő a reklám, akkor jelzi az okot és kibocsáthat egy formális figyelmeztetést és felszólíthatja arra, hogy ne közölje, azonban egyéb kikényszerítési lehetőség és szankció nem áll rendelkezésére, ez csupán az utólagos ellenőrzés során az állami szerv hatáskörének a része.

¹⁵ LIEVENS, EVA – DUMORTIER, JOS – RYAN, PATRICK S.: The Co-Protection of Minors in New Media: A European Approach to Co-Regulation, in *U.C. Davis Journal of Juvenile Law & Policy*, Vol. 10. Issue 1. (2006), 127-128. o.; SCHULZ: *i. m.* 46-47. o.

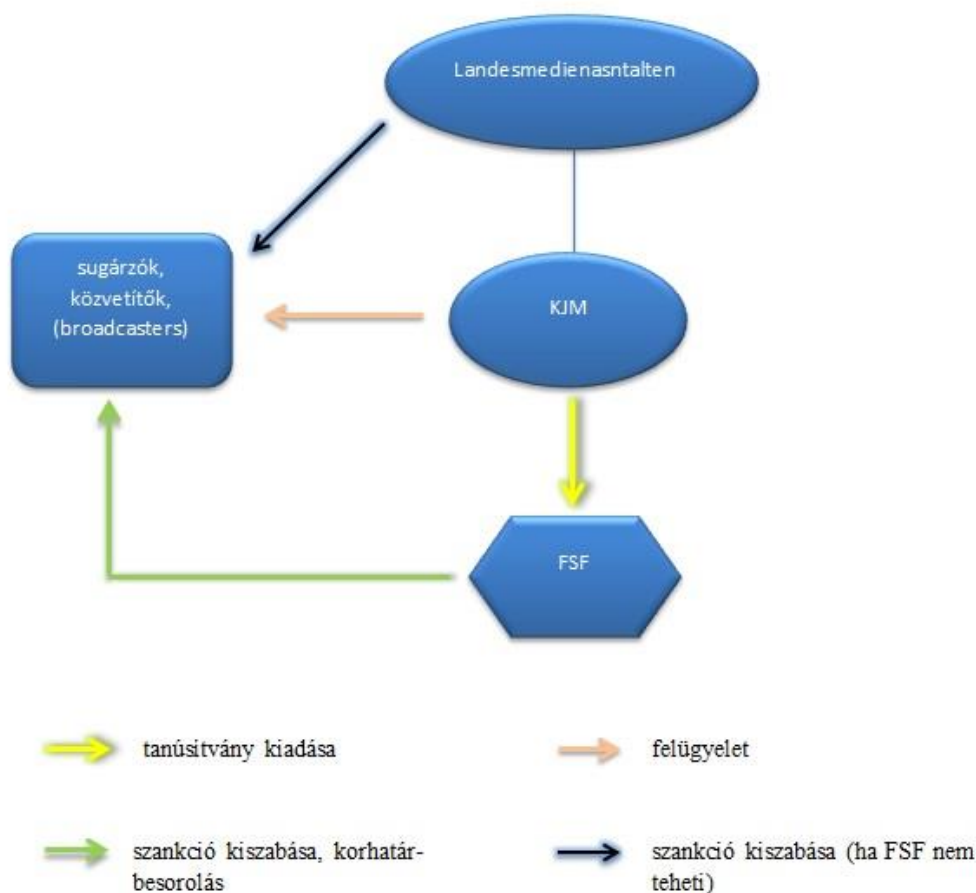
¹⁶ 2008-ban változtatott nevet és lett ARPP a korábbi BVP-ből, mely 1953-tól viselte ezt a nevet. Elérhető: <http://www.arpp-pub.org/Historique.html> (2014.11.02.).

Különlegesség, hogy a CSA és a BVP között nem jött létre szerződés vagy egyéb jogi kötelék. Ennek ellenére azonban a két szerv folyamatosan tartotta a kapcsolatot, az ARPP tanácsot kér a CSA-tól mielőtt szabályokat, állásfoglalásokat fogad el, míg a CSA tájékoztatja az ARPP-t olyan szabálysértésekről, melyek a tudomására jutottak.

A rendszer saját maga építette ki az együttműködést, mely Magyarországon nem indult el magától. Jelen esetben nem is feltétlenül beszélhetünk tiszta társszabályozásról, mivel itt hiányzik a jogi kapcsolat a két szerv között.

2.3. NÉMETORSZÁG¹⁷

Németország területéről a kiskorúak védelmére kiépült társszabályozási rendszer egyik szegmensét mutatom be, mely a közvetített adások azon területét öleli fel, ahol nem csak egy tartományba irányul a sugározás az országon belül.

3. ábra: Társszabályozás Németországban a kiskorúak védelme érdekében. (A szerző saját szerkesztése.)

A részt vevő állami szervek közé tartoznak a Landesmedienanstalten szervei (állami médiahatóságok) és a Kommission für Jugendmedienschutz (a továbbiakban: KJM). A bizottságot 2003-ban hozták létre a gyermekek védelmének érdekében. Az önszabályozó szerv, aki bekapcsolódott a szabályozásba pedig a Freiwillige Selbstkontrolle Fernsehen (a továbbiakban: FSF), amely feladata főleg az *ex ante* ellenőrzés, részben a szabályok kikényszerítése.

A szervezetek közötti kapcsolatot szabályozza egyrészt egy állami jogforrás a Jugendmedienschutzstaatsvertrag (azaz egy tartományok közötti megegyezés a gyermekek védelme érdeké-

¹⁷ MARSDEN, CHRISTOPHER – SIMMONS, STEVE – KLAUTZER, LISA (et.al.): *Options for and Effectiveness of Internet Self- and Co-Regulation Phase 2: Case Study Report* (January 15, 2008). Prepared for European Commission DG Information Society & Media, elérhető: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1281374 (2014.10.10.), 116-137. o.; SCHULZ: *i. m.* 48-50. o.; LIEVENS – DUMORTIER – RYAN: *i. m.* 123-125. o.

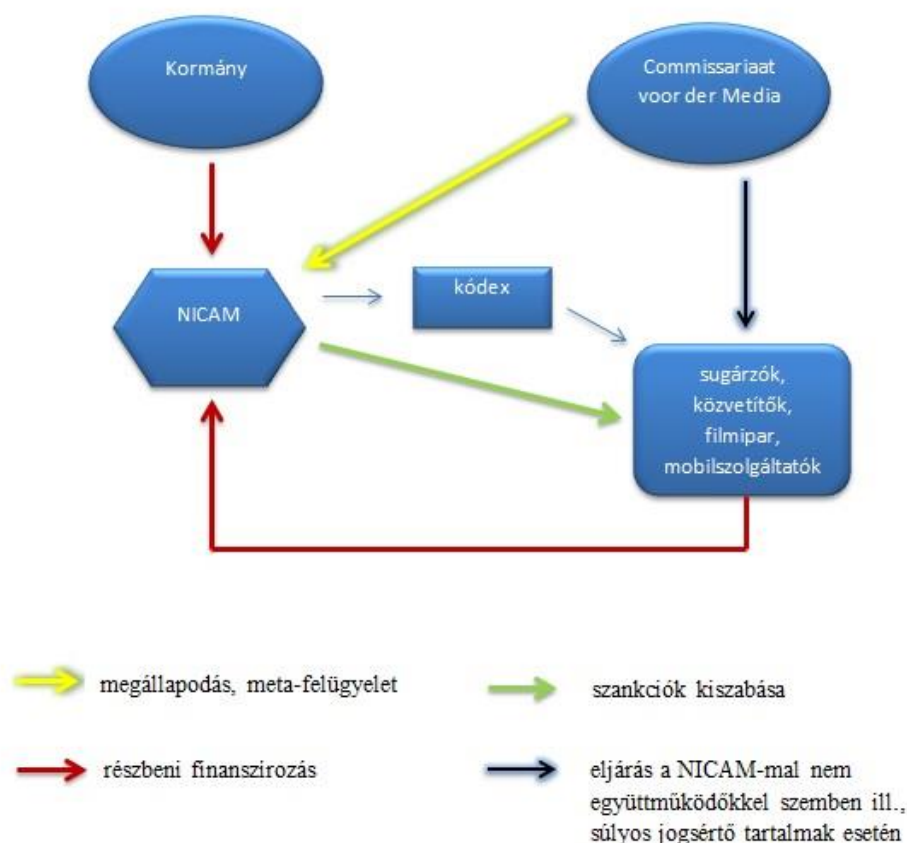
ben), melyben 2003 óta kapnak helyet a nem állami szabályozó szervek, másrészt pedig a tanúsítvány, melyben a két szerv kapcsolatát, feladatait fektették le. Ezt a tanúsítványt a KJM négy évre adja, azonban megújítható.

Amíg tanúsítvánnyal rendelkező önszabályozó szervezet működik, addig az állami szervek szankcionálási lehetőségei korlátozottak. Mindaddig, amíg a szolgáltató követi a társszabályozó szerv előírásait és ez a szerv nem lépi át diszkrecionális jogkörét, addig a médiahatóság és a KJM nem alkalmazhat retorziót. Ez a „védelem” azonban csak azokra terjed ki, akik tagjai ennek a tanúsítvánnyal rendelkező szervezetnek, vagy előzetesen benyújtják a közölni kívánt tartalmat.

2.4. HOLLANDIA¹⁸

Hollandia médiaszabályozási rendszeréből is a kiskorúak védelmét emelném ki, mely a sugárzott adások, filmek, videó játékok és mobil szolgáltatások területére terjed ki. Azért ezt a területet választottam, mert a társszabályozó szervnek itt különleges jogosultsága van.

Az állami szerv a holland médiahatóság, a *Commissariaat voor de Media* (a továbbiakban: CvDM), míg a nem-állami szerv a *Nederlands Instituut voor de Classificatie van Audiovisuele Media* (a továbbiakban: NICAM), amelynek feladata a besorolási szabályok kódexbe foglalása és a szabályok kikényszerítése. A jogi kapcsolat a holland médiatörvényen, a *Mediawet*-en alapszik, amelyben akkreditálták a szabályozásnak ezt a formáját.

4. ábra: Társszabályozás Hollandiában a kiskorúak védelme érdekében. (A szerző saját szerkesztése.)

A NICAM-ot 1999-ben alapították – abból a célból, hogy megvédje a fiatalokat a rájuk nézve káros tartalmaktól –, miután a kormány bejelentette, hogy hajlandó viselni egy ilyen szervezet felállításának költségeit, ha az összes jelentős szervezet részt vesz a létrehozásban. Finanszírozása két pilléren nyugszik, mind az ál-

¹⁸ SCHULZ: i. m. 75-77. o.; PALZER, CARMEN – SCHEUER, ALEXANDER: *Self-Regulation, Co-Regulation, Public Regulation*, IRIS Plus, Starsbourg, 2002. 4. o.; MARSDEN – SIMMONS – KLAUTZER (et.al.): i.m. 159-170. o.; LIEVENS – DUMORTIER – RYAN: i.m. 125-126. o.

lam, mind a médiaipar egyaránt támogatja. CvdM, azaz a holland médiahatóság, mint független állami szabályozó hatóság azokkal szemben jár el, akik nem működnek együtt a NICAM-mal, továbbá ha rendkívül súlyos jogsértést tapasztal. Egyfajta felügyeleti szerepet (*meta supervision*) is ellát a NICAM-mal szemben. Ennek a tartalma többek között, hogy a NICAM minden évben jelentést tesz a besorolásra vonatkozó szabályok állapotáról, a beérkezett panaszokról és a belső minőségi ellenőrzésekről. Fontos megemlíteni, hogy a NICAM csupán megalkotja a szabályokat, azonban a tartalmat már az adások sugárzói vagy a filmipar kategorizálja a NICAM-mal egyeztetésben.

Az érdekesség azonban a végrehajtás és a szankciók tekintetében nyilvánul meg. A NICAM azon kívül, hogy figyelmeztet, pénzbírság kiszabására is jogosult, valamint számos és ismételt jogsértés esetén megvonja a tagságot az adott szervezettől. Ez rendkívül különleges az eljárás során, mivel Magyarországon, ahogy már említettem, a társszabályozó szervezetek szankció között nem szerepel a bírság, arra kizárólag az állami szerv, hatósági jogkörben eljárva jogosult.

ZÁRSZÓ

Egy sikeres és kiegyensúlyozott társszabályozási mechanizmusnak több követelménye van. Szükséges a kormányzat, a médiaipar és a fogyasztók egységes és arányos részvétele, a társszabályozó szervezetek felelősségének megerősítése és kiépítése, világos érthető jogi alap megteremtése. Elengedhetetlen továbbá a társszabályozási szervezetek működését érintő szabályok alapossága és könnyű hozzáférhetősége, valamint a feladatok és a hatáskörök egyértelmű elosztása.

De hol a határ, amikor az állam átengedheti vagy érdemes átengednie a szabályozást? A kérdés megválaszolása rendkívül nehéz, több szempontot kell ilyenkor szem előtt tartani. Az első a szubszidiaritás, tehát ha több lehetséges jó megoldás is van, akkor érdemes az egyszerűbbet választani. Jogi szabályozás esetén mindig van esély a „túlszabályozottság” kialakulására, ha azonban teret engedhetünk az önszabályozásnak, akkor érdemes ezzel a lehetőséggel élni. A második alkalmasság. Képes az önszabályozás az adott helyzetet, társadalmi viszonyt kezelni? Ezt általánosan meghatározni lehetetlen. Függ az érintettek számától és eltökéltségétől, a szabályozni kívánt terület fejlettségétől és médiajogi kultúrájától egyaránt. Végezetül pedig az alkotmányos állami érdek szempontja sem elhanyagolható. Amikor valamely alkotmányos, alapjog- vagy intézményvédelmi kötelezettség köti az államot, nem mondhat le a szabályozásról.¹⁹

Ezen szempontok elsődleges vizsgálata során kaphatunk választ arra, hogy mennyiben lehetséges az ön- és társszabályozás térnyerése. Több külföldi országban is bevezették már, és a magyarországi típust a tengeren túlról is tanulmányozták már. Egy kiegyensúlyozott jogrendszerben elengedhetetlenek az ilyen szabályozási formák, így az ön- és társszabályozás szerepvállalása is indokolt. Ez a rendszer összességében hatékonyabb, gyorsabb és olcsóbb módja a problémák kezelésének, a panasz eljárás előnyösebb a hagyományos jogorvoslattal szemben, és ahogy többször is említettem szakma is nyitottabb olyan szervezet felé, mely az ő érdeküket is képviseli.

Összességében tehát kijelenthető, hogy e szabályozási módszer jelentősége napról napra nő. Fejlődése az abban részt vevő feleken múlik és az együttműködés csiszolása, újabb, pontosabb, a jogrendszerbe illeszkedő szabályok megalkotása tökéletesíti.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- [1] CSINK LÓRÁNT – MAYER ANNAMÁRIA: *Variációk a szabályozásra*, 2012, Médiatudományi Intézet. Elérhető: <http://mtmi.hu/dokumentum/310/MK3.pdf> (2014.02.27.).
- [2] KOVÁCS ANDRÁS – POLYÁK GÁBOR: Alternatív piacsabályozási eszközök. A hatósági szerződések, valamint az ön- és társszabályozás térnyerése, in *Infokommunikáció és Jog*, 2012/50. szám, 123-126. o.
- [3] LIEVENS, EVA – DUMORTIER, JOS – RYAN, PATRICK S.: The Co-Protection of Minors in New Media: A European Approach to Co-Regulation, in *U.C. Davis Journal of Juvenile Law & Policy*, Vol. 10. Issue 1. (2006), 97-151.
- [4] MARSDEN, CHRISTOPHER – SIMMONS, STEVE – KLAUTZER, LISA (et. al.): *Options for and Effectiveness of Internet Self- and Co-Regulation Phase 2: Case Study Report* (January 15, 2008). Prepared for European Commission DG Information Society & Media, elérhető: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1281374 (2014.10.10.), 116-137. o.

---

¹⁹ CSINK – MAYER: *i. m.* 73. o.

- [5] NYAKAS LEVENTE: A magyar médiaszabályozás lehetőségei az európai audiovizuális politika fényében in *Médiakutató*, 2008/2. szám, 35-45. o.
- [6] PALZER, CARMEN – SCHEUER, ALEXANDER: *Self-Regulation, Co-Regulation, Public Regulation*, IRIS Plus, Starsbourg, 2002.
- [7] WOLFGANG SCHULZ (et. al.): *Final Report Study on Co-Regulation Measures in the Media Sector*, Hans-Bredow Institut, 2006. Elérhető: http://ec.europa.eu/avpolicy/docs/library/studies/coregul/final_rep_en.pdf (2014.02.19.).

Felhasznált jogforrások

- [1] Communications Act 2003., United Kingdom.
- [2] Az Európai Parlament és Tanács 2010/13/EU irányelve a tagállamok audiovizuális médiaszolgáltatások nyújtására vonatkozó egyes törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseinek összehangolásáról (Audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv).

Egyéb források

- [1] Broadcast advertising regulation: a summary of issues considered in relation to renewal of ASA contracting out, elérhető: <http://stakeholders.ofcom.org.uk/binaries/consultations/asa-re-authorisation/summary/MoU-issues-and-proposals-summary.pdf> (2014.10.24.).
- [2] COM(2002) 278 Communication from the Commission of 5 June 2002, Action Plan “Simplifying and improving the regulatory environment”.
- [3] COM/2001/0428 European governance - A white paper.
- [4] 2003/C 321/01 Interinstitutional agreement on better law-making of European Parliament, Council and Commission.
- [5] *Mandelkern Group on Better Regulation*, Final Report, 2011. november 13. Elérhető: http://ec.europa.eu/smart-regulation/better_regulation/documents/mandelkern_report.pdf (2014.02.27.).
- [6] *Renewal of the co-regulatory arrangements for broadcast advertising* Elérhető: stakeholders.ofcom.org.uk/binaries/consultations/asa-re-authorisation/statement/Statement.pdf (2014.11.04.).
- [7] Self- and Co- Regulation: The Advertising Standards Authority, elérhető https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/31632/10-1279-self-co-regulation-advertising-standards-authority.pdf (2014.10.10.).